

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КРУШАРИ

2018-2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Страница
Въведение	
I Анализ на средата	3
1. Описание на географското положение	3
1.1 Географско положение	3
1.2 Топографска характеристика	4
1.3 Климат	4
1.4 Поземлени и горски ресурси	4
1.5 Подземни природни богатства	5
1.6 Кметства и населени места	5
II Данни и информация , отнасящи се до околната среда	6
2.1 Атмосферен въздух	6
2.2 Води	7
2.3 Отпадъци	10
2.4 Почви и нарушени терени	11
2.5 Защитени територии и биоразнообразие	12
2.6 Шум	14
2.7 Зелени площи в населените места	14
2.8 Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения	14
2.9 Управленски	14
2.10 Икономическо състояние	16
III. Анализ на силните и слаби страни на Община Крушари	21
VI. Визия на Община Крушари	24
V. Стратегически цели и приоритети	24
VI. План за действие	28
1.Отпадъци	28
2.Атмосферен въздух	30
3.Води	31
4.Биологично разнообразие	32
5.Шум	33
VII.Участие на населението в решаване проблемите на ОС	35
VIII. Организация и изпълнение на програмата	38

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата „Общинска програма за опазване на околната среда на община Крушари” е разработена на основание чл.79 ал.1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и е основен инструмент за реализиране на Националната екологична политика на местно ниво.

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на гражданите и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-икономическите регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

Решаването на възникналите екологични проблеми ще се основава на принципите за устойчиво развитие, предотвратяване на замърсяванията, последващо отстраняване на възникналите вредим съхраняване на биоразнообразието и приоритетните местообитания за идните поколения и търсене на отговорност от замърсяващите околната среда граждани, производители и потребители.

В структурно отношение програмата е оформена съгласно методическите указания на Министъра на околната среда и водите, а съдържанието и е подчинено на целите на Закона за опазване на околната среда и Националната стратегия за околна среда.

Основна цел на Общинската програма за опазване на околната среда е запазване и подобряване състоянието на околната среда, съхраняване на природните дадености на региона и подпомагане развитието на икономиката и туризма в общината.

Подцелите на програма та са:

- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- Да използва природните дадености на територията на общината за развитие на икономическия потенциал и по-специално за развитие на ловен и екотуризъм;
- Да подобри качеството на живот на населението на общината;

- Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението и бизнеса на територията на общината за решаване на проблемите свързани с околната среда;
- Да формулира основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и да реализира правомощията си в областта на околната среда;
- Да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми свързани с опазване на околната среда на територията на общината;

Независимо от специфичния си характер, формулираните цели са съобразени с елементите на Националната политика по опазване на околната среда и са насочени към реализирането им на месно ниво.

I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Географско положение

Община Крушари с административен център с. Крушари е разположена в Североизточен район на Република България, област Добрич. На север граничи с Република Румъния, на изток с община Ген. Тошево, област Добрич, на запад с община Кайнарджа, област Силистра и община Тервел, област Добрич и на юг с община Добричка.

На територията на община Крушари са разположени 19 населени места – Абрит, Александрия, Бистрец, Габер, Добрин, Ефрейтор Бакалово, Загорци, Земенци, Зимница, Капитан Димитрово, Коритен, Крушари, Лозенец, Огняново, Полковник Дяково, Поручик Кърджиево, Северняк, Северци, Телериг. Най-отдалеченото селище е на 22 км от административния център с. Крушари. По отношение на категоризацията на селата: с. Крушари е средно по големина (с население над 1000 души), 7 села са малки (от 200 до 1000 души), 11 села са с население под 200 души. Гъстотата на населението в общината е 10,89 жители на км², която е 3,69 пъти по-ниска от средната гъстота за област Добрич (40,19 души/кв. км). В общината живее 2,4 % от населението на областта.

Село Крушари се намира на 32 км от областния център гр. Добрич, на 85 км от гр. Варна, на 70 км от Балчик и от Силистра. Териториалната достъпност се осъществява чрез сухопътни транспорти връзки. Основните транспортни артерии са пътищата от третокласната пътна мрежа.

Територията на община Крушари е с обща площ от 417458 дка. В баланса на територията преобладават земеделските земи - 321248 дка, което представлява 76,95 % от площта на общината.

2. Релеф

Общината попада в западната част на Добруджанското плато. Теренът в голямата си част е равнинен с надморска височина 200 м. В ландшафтно отношение общината попада в Южнодобруджанска провинция. В инженерно геоложко отношение теренът се характеризира с открит карст в седиментни карбонатни скали и открит карст по склоновете на коньоновидните долини, пресичащи равнина от седиментни карбонатни скали. Подземни карстови води с естествен отток 1.0 до 3.0 куб.дм/с/кв.км.

В растително-географско райониране общината попада в евроазиатски степни и лесостепни области.

Плодородните площи и подходящият климат благоприятстват развитието на земеделието и животновъдството.

3. Климат

Климатът в общината е умерено континентален. Формирането на климата става под влияние на трансформирани океански въздушни маси, нахлуващи предимно откъм северозапад и запад, континентални въздушни маси на умерените ширини, нахлуващи предимно от североизток, континентални въздушни маси формирани над самия Балкански полуостров. Откритостта на Дунавската равнина на север позволява безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси, поради което зимата е доста студена, пролетните мразове са често явление, лятото е сравнително топло.

Средната годишна температура варира около 11,7 °С., средните максимални стойности отчетени през месец юли са около 36,7 °С., а минималните през декември - януари варират около -13 °С. Характерни за пролетта са късните мразове, които се прекратяват едва към 10-20 април. Те са особено опасни, защото се явяват след започването на вегетационния период.

Относителната влажност на въздуха е 73%. Средногодишния размер на валежите е 402 мм., а снежната покривка се задържа за около 38 дни в годината.

Преобладаващите ветрове са от северозапад и север, както и силни североизточни ветрове.

4. Поземлени и горски ресурси

От изготвения баланс на земята от “Национален център по кадастър” ЕООД за Общината имаме следните данни:

- Земеделски територии – 321 248 дка
- Горски територии – 76080 дка
- Населени места и други урбанизирани територии - 16 829 дка
- Водни течения и водни площи - 973 дка
- Територии за добив на полезни изкопаеми – 312 дка
- Територии за транспорт и инфраструктура - 2 016 дка

Преобладават горите на възраст до 50 год., които са около 70% от залесената площ. Естествените насаждения заемат около 40 %, горски култури около 60%. Горите от местни широколистните видове са около 30% от залесената площ.

Полезащитните горски пояси обхващат площ от 74,1 ха.

Преобладаващите дървесни видове са цер, летен дъб, благуи, келяв габър, акация, гледичия, космат дъб, мъждрян, явор, сребролистна липа и др.;

Тревисти и храстови видове: жълт кантарион, бял равнец, синя жлъчка, обикновен дрян, обикновена леска, обикновен глог, кукувича прежда, еньовче, блян, луличка, гингер, драка, живовлек, трънка, шипка, киселец, черен бърз и др.;

От животинските видове са застъпени благороден елен, сърна, дива свиня, заек, фазан, яребица, чакал, лисица, язовец, дива котка, лалугер, сънливец, чавка, сврака, сива врана, посевна врана, мишелов, бухал, кукумявка и др.

5. Минерални ресурси

На територията на Община Крушари не са открити полезни изкопаеми, освен кариерни материали в незначителни количества в с. Телериг.

6. Кметства и населени места в общината.

Община Крушари е съставена от 19 населени места, всички села. Административния център е с.Крушари. Управлява се от тринадесетчленен Общински съвет и кмет. Селата са разделени на тринадесет кметства и две кметски наместничества. Населението е българско, турско и ромско.

II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Атмосферен въздух

Нивото на замърсяване на атмосферния въздух с вредни вещества се определя от големината на емисиите им; от техните физични и химични свойства; от характерните особености – релеф, озеленяване, начин на застрояване; от климатичните и метеорологичните условия.

На територията на общината и в съседство с нея, както и трансгранично, няма потенциални замърсители на въздуха.

Основният замърсител на въздуха се явява населението на общината. Главно през зимния сезон, в резултат на използването на твърдо гориво за отопление, се повишава концентрацията на сажди във въздуха. Използваните въглища са ниско калорични, което води до допълнително замърсяване на въздуха. Поради малобройността на населението и релефа тези замърсявания на въздуха не могат да бъдат определени като много тежък проблем.

Друг източник на замърсители на атмосферния въздух е автомобилният транспорт. В община Крушари той е застъпен предимно от лични превозни средства, което не предполага значително замърсяване на атмосферния въздух..

Общото състояние на околната среда предполага благоприятни условия за устойчиво развитие на общината.

Община Крушари не разполага с местна система за наблюдение и контрол на въздуха.

2. Води

Опазване чистотата на водите е първостепенна задача, осигуряваща здравословно съществуване на човешкия индивид.

Община Крушари е бедна на повърхностни водни ресурси. Липсват повърхностно течащи води, характерен е непостоянен речен режим. При силни дъждове и при топене на снеговете по суходолията се събират течащи води в деретата, които по-късно пресъхват. При големи дъждове водите прииждат с голяма сила и унищожават всичко по леглата си.

Подпочвените води се намират най-малко на 25 м дълбочина. За питейни нужди експлоатацията им става посредством сондажи на дълбочина 500-1000 м.

На територията на Община Крушари са изградени два микроязовира, захранвани от естествени водоизточници, като сумарната водна площ на двата язовира е 325 дка. Единият от тях е на границата с Община Тервел и се захранва от река Добричка. Вторият язовир се намира край с.Абрит в местността Залдапа. Собственост е на „Напоителни системи” – гр.Варна,

стопанисван от двама концесионери. Водата от двата язовира не се използва за изкуствено поливане.

В общината има голям брой естествени водоизточници. В селата Александрия, Северци, Коритен, Телериг, Ефрейтор Бакалово, Габер, Капитан Димитрово, Абрит, Полковник Дяково действат десетки естествени чешми. За качеството на водата им не са правени задълбочени изследвания. За част от тях има изготвени лабораторни проби, които показват негодността на водата за пиене, но завишените стойности на откритите нитрати не възпират хората от общината да ги ползват за поливане, пиене и др.

Край язовира в с. Абрит е каптиран извор за трапезна вода. Обектът е в процес на разработка, като инвестиционните намерения на концесионера са в непосредствена близост до извора да бъде изграден цех за бутилиране на трапезна вода и безалкохолни напитки.

Контролът върху качеството на питейната вода се извършва, като периодично РИОКОЗ прави пробонабиране от помпените станции. Пробите се изследват по физико-химични /цвят, мирис, вкус, мътност, рН, окисляемост, амоняк, нитрати, хлорид/ и микробиологични показатели /общ брой микроорганизми и коли форми/.

Водоснабдяването се осъществява от подземни водоизточници чрез четири Помпени станции /ПС/. Водите са с добро качество с изключение на село Капитан Димитрово, където водата е с лоши питейни качества и там за питейни нужди се използват естествените водоизточници.

Водопреносната мрежа е с обща дължина 140 км. Дейността се осъществява от "ВиК" - Добрич - участък Крушари.

Изградените девет сондажа и два кладенеца са в състояние да задоволяват напълно нуждите на общината от вода, но поради амортизирани мрежи и съоръжения, водопроводната система работи неефективно и енергоемко.

В таблична форма се изброяват хидротехническите системи и съоръжения, разположени на територията на общината. Изброяването на обектите става по бранишове на водното стопанство:

№	Вид на водоизточника и местоположение	Населено място	Дебит л/с
1.	ПС КРУШАРИ – южния край на с.Крушари 288.д.с.кл.№ 1 289.д.с.кл.№ 2 290.д.с.кл.№ 3	с.Крушари	15 20 -

2.	ПС АБРИТ 1 км. Югозапад от с.Абрит 291.д.с.кл	с.Абрит	20
3.	ПС ТЕЛЕРИГ- в селото 292.д.с.кл.№1 293 д.с.кл. №2	с.Телериг	- 20
4.	ПС ЛОЗЕНЕЦ 295.д.с.кл.Лозенец №1 296.д.с.кл.Лозенец №2	с.Лозенец	15 -
5.	294 д.с.кл.Дяково- 1,5 км южно от с.Дяково	с.Дяково	15
6.	297.д.с.кл.Кап.Димитрово- в селото	с.Кап.Димитров о	10

3. Отпадъци

Съществуващата практика в Община Крушари, както и във всички Общини в Република България е обезвреждане на отпадъците, чрез депониране. Общинска администрация е набелязала мерки, които трябва да следва и постепенно да изпълнява за насочване на отпадъците към други методи на третиране, освен депонирането. За съжаление тази практика е нова за страната и въвеждането ѝ ще трае повече време, като всички дейности ще се извършват на бавни етапи, тъй като липсва инфраструктурата за третиране на отпадъците..

Статистиката показва, че депата за битови отпадъци намаляват значително през годините, поради изграждането на нова политика и насоки за третиране на отпадъците в страната. Първоначалното изграждане е започнато със закриване на всички образувани сметища в малките населени места в Общините, въвеждане на организирана система за извозване на отпадъците в населените места и депонирането на всички образувани отпадъци на регламентирано депо, отговарящо на всички изисквания на законодателството. На по-късен етап е въведена и система за Регионално ползване на едно депо от няколко Общини. Целта на тази мярка е ограничаване на площите заети от депа за отпадъци, с което да се намали замърсяването на околната среда и да се понижат разходите по експлоатацията, а също и да се насърчат Общините към използване на други методи за третиране на отпадъците.

• Битови отпадъци

Количеството на смесени битови отпадъци представлява най-голяма част от всички отпадъци, генерирани на територията на Общината. Преобладаващата част са органични хранителни отпадъци, пластмасови

опаковки, метални опаковки от бира и безалкохолни напитки, стъклени бутилки, хартиени опаковки и др.

Относителният дял на обслужваното население в община Крушари от системи за организирано събиране на отпадъците е 100%. чрез поставени контейнери по населените места тип „Бобър” с обем 1,1 куб.м.. От март 2015 г депонирането се извършва на Регионалното депо за твърди битови отпадъци в с. Стожер Ежегодно се извършва ремонт на контейнерите, включващ подмяна на ходовата част /колела/, подмяна на пружини, гайки, болчета и др.

В общината не е внедрено масово разделното сметосъбиране, поради липса на фирма, която да организира транспортирането на разделно събраните отпадъци до мястото на тяхното рециклиране.

• Строителни отпадъци

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност в общината са в малки количества, не се отделят регулярно и няма конкретни данни за количествата и състава им. Декларират се количествата, за които строителните фирми са се обърнали към общината за посочване на място и условия за депонирането им.

• Производствени отпадъци

Производствени предприятия, генериращи количества отпадъци няма. На практика се образуват предимно отпадъци с характер на битови, специфични масово разпространени и рециклируеми отпадъци

4. Почва и нарушени терени

Почвите, разпространени на територията на Община Крушари, са основно черноземи – карбонатни, типични и излужени, с рохкав строеж. На откритите места в обработваемите земи се наблюдават проявления на ветрова ерозия. Нейно ефикасно противодействие са създадените полезащитни горски пояси, които същевременно изпълняват снегозадържащи и влагозадържащи функции в района.

Процентното съдържание на хумус е между 4 и 6%. Почвите са сравнително добре запасени с основните за растенията хранителни елементи – К, N и Р.

Няма направени измервания за замърсяване с тежки метали, пестициди, нитрати и нефтопродукти. Няма информация за заблатени, ерозирали, вкислени, засолен и физически нарушени почви.

Основен замърсител на почвите се явяват отпадъците. Замърсяване с отпадъци се наблюдава в отдалечените и крайни райони на населените

места, където се образуват микросметища от селскостопански, битови и строителни отпадъци.

Значителен проблем се оказва оползотворяването на страничните остатъци (слама, шума, тор) от производството на селскостопанска продукция, тъй като често се прибегва до опалването им. Този процес на масово опалване на стърнищата, след жътва на зърнените култури, води до унищожаване на високопродуктивния почвен слой /хумуса, органичната материя, полезната почвена микрофлора и фауна/, както и до нарушаване на естествените местообитания на полските животни или води до унищожаване на намиращите се в близост горски масиви. Ползването на тази вредна практика, не е без значение за община, чиито основен отрасъл е земеделието.

Част от земите в общината са подложени на ветрова ерозия, особено откритите и обезлесени равнинни терени в общината. За борба с ветровата ерозия на територията на общината са изградени полезащитни пояси. Главен проблем към настоящия момент се явява опазването на поясите от незаконната сеч, както и от пожарите при опалване на стърнищата.

- **Оценка на състоянието на почвите. Приоритети.**

- 1/. Преобладаващите почвени типове в общината са подходящи за развитие на интензивно селско стопанство, с добри агропроизводствени качества.
- 2/. Необходимо е да се извършва мониторинг на качеството на почвите, тъй като те са основен ресурс на територията на общината, както и контрол на замърсяването с тежки метали в резултат на наторяването и транспорта.
- 3/. Прилагане на екологосъобразни земеделски практики за намаляване употребата на изкуствени торове, пестициди и други химикали в земеделието. Изпълнение на пилотни и демонстрационни проекти за съхраняване качеството на почвите, чрез използването на естествен тор.
- 4/. Намаляване замърсяването на почвите с битови, производствени и опасни отпадъци.
- 5/. Прекратяване вредната практика по опалване

5. Защитени територии и биоразнообразие

- **Защитени видове растения и животни**

Каньонът на Суха река и околностите му са природна и археологическа забележителност, както за Добричка област, така и за цяла Южна Добруджа. В древността Суха река е била най-големият източник на сладка вода във вътрешноконтинентална Добруджа и е била плавателна. В археологически план каньонът пази останки от древни култури и цивилизации. Суха река започва с три ръкава от Франгенското и

Добруджанското плато. В недалечното минало тя е текла в посока север и се е вливала в езерото Олтина (днешна Румъния).

Долината и днес е съхранила дива природа и голямо разнообразие от видове, много от които редки и застрашени от изчезване. Значителна част от богатството на флората в местността “Суха река” е включена в Червената книга на България. В горите се срещат находищата на лечебни растения, описани са повече от 120 вида билки. В българския участък на Суха река се срещат 132 вида птици. 98 от тях гнездят тук, а други са прелетни. 32 вида пернати са с неблагоприятен природозащитен статус в България и Европа. Сравнително голямо е разпространението на грабливите птици. Пещерите и подземните образувания са дали убежище на значителен брой прилепи. Тук са намерени единични екземпляри малък подковонос и трицветен ношник, които са в списъка на световно застрашените видове. Бозайниците в района са слабо проучени. Първото изследване е от 1996 год. От едрите бозайници са вписани благороден елен, сърна и дива свиня, а от дребните – дива котка, лисица, чакал, белка, язовец, катерица, степна мишка и други. Открити са популации от добруджански хомяк и лалугер. Под защита на закона в България са всички видове, а тук те се срещат в голямо разнообразие. Долината предлага отлични места за укритие и хранене на животинските видове.

Картотекирани са 31 пещери на територията на Община Крушари и всички се намират в землищата на селата по поречието на Суха река

На територията на Община Крушари и по-точно в землищата на селата с. Габер, с. Ефрейтор Бакалово, с. Зимница, с. Капитан Димитрово и с. Огняново попада част от **Защитена територия Суха река**, с обща площ от 2307.92 ха, обявена със Заповед № РД-538/12.07.2007г. на МОСВ, с цел на обявяване:

- Опазване на територия с характерен ландшафт, включващ характерни за района суходолия, запазени части от камениста степ, скални тераси;
- Опазване местообитанията на защитени, редки и уязвими растителни видове, като: Волжски горицвет - *Abonis volgensis* DC., Тънкожилест пелин - *Artemisia lerchiana* Weber, Светлолюспест пелин - *Artemisia pedemontana* Balbis, Румелийска метличина - *Centaurea rumelika* Boiss., Татарско диво зеле - *Crambe tataria* Sebeyk, Брошово еньовче - *Galium rubioides* L., Емилпопов очеболец - *Potentilla emilli-popii* Nyarady, светлолюспест пелин - *Artemisia pedemontana* Balbis, ледебуров миск - *Jurinea ledebourii* Bunge, азиатска мишовка - *Miniartia mesogitana*;
- Опазване местообитанията на защитени, редки и уязвими животински видове, като: лешников сънливец - *Muscardinus avellanarius*, добруджански хомяк - *Cricetus cricetus*, степна мишка - *Sicista subtilis*, лалугер - *Citellus citellus*, Късоопашат ястреб - *Accipiter brevipes*, Голям ястреб - *Accipiter gentiles*, Малък ястреб - *Accipiter nisus*, Кафявоглава потапница - *Aythya ferina*, Белочела потапница - *Aythya niroka*, Скален орел - *Aquila chrysaetos*,

Малък креслив орел - *Aquila pomarina*, Бухал - *Bubo bubo*, Забулена сова - *Tyto alba*, Белоопашат мишелов - *Buteo rufinus*, Орел змияр - *Circaetus galicus*, Осояд - *Pernis apivorus*, Сокол орко - *Falco subuteo*, Вечерна ветрушка - *Falco vespertinus*, Ливаден дърдавец - *Crex crex*, Орел рибар - *Pandion haliaetus*, Малък корморан - *Phalacrocorax pigmeus*;

Територия **Защитена зона Суха река** е една от защитените зони, които попадат в Европейската екологична мрежа Натура 2000, Код 0002048, 33 за опазване и поддържане местообитанията на птиците. Включването на Суха река в зоните по Натура 2000 е предложено от Българско дружество за защита на птиците (БДЗП) и обявено със Заповед № РД-853/15.11.2007г. на МОСВ, обнародвана в ДВ бр.100/30.11.2007г., променен режим на дейностите със Заповед № РД-84/28.01.2013г. на МОСВ.

Зоната, защитена по Натура 2000 включва допълнителни територии и попада в землищата на селата с. Александрия, с. Габер, с. Ефрейтор Бакалово, с. Зимница, с. Капитан Димитрово, с. Огняново, с. Северци, с. Телериг, с обща площ от 25437.78 ха.

Цел на обявяването:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние - Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Бяла лопатарка (*Platalea leucorodia*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Ръждив ангъч (*Tadorna ferruginea*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), Белоопашат морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Голям креслив орел (*Aquila clanga*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Средна пъструшка (*Porzana parva*), Малка пъструшка (*Porzana pusilla*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Сив жерав (*Grus grus*), Турилик (*Burhinus oedicnemus*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногърба

сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

– Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние - Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Северен мишелов (*Buteo lagopus*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Орко (*Falco subbuteo*), Черноопашат крайбрежен бекас (*Limosa limosa*).

• **Защитени територии**

Природна забележителност “Александрийска гора” - Обявена е със Заповед №656/13.09.1979 г.с площ 71 хектара. Намира се в землището на село Александрия. Представлява единственото естествено находище на издънкови липови насаждения в област Добрич.

Територия **Защитена зона Суха река** е една от защитените зони, които попадат в Европейската екологична мрежа Натура 2000, Код 0002048, 33 за опазване и поддържане местообитанията на птиците. Включването на Суха река в зоните по Натура 2000 е предложено от Българско дружество за защита на птиците (БДЗП) и обявено със Заповед № РД-853/15.11.2007г. на МОСВ, обнародвана в ДВ бр.100/30.11.2007г., променен режим на дейностите със Заповед № РД-84/28.01.2013г. на МОСВ.

6. Шум

Националната стратегия относно ограничаване или унищожаване вредното въздействие на шума в околната среда, с цел подобряване качеството на живот на населението трябва да бъде обединена около изграждане на действаща национална система за управление на акустичното състояние на ОС и създаване на механизми за координиране на дейностите на всички институции, имащи отношение към проблемите с шумовото замърсяване в околната среда.

Шумът в околната среда, причинен от транспортните, индустриалните и ремонтните дейности, е един от главните екологични проблеми в урбанизираните райони и е източник на нарастващите възражения на населението..

Към настоящия момент в Община Крушари не е правен анализ на звуковото налягане в населените места , но може да се твърди , че не се надвишават пределно допустимите норми.

7. Зелени площи в населените места

Зелените площи в населените места се разделят на :

- Озеленени площи в регулационните граници на населеното място
- Озеленени площи извън регулационните граници

Озеленени площи извън регулация са :

- полезащитни пояси
- Зелени зони
- Озеленени площи покрай шосета

9. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения

Към настоящият момент общината не разполага с данни за естествения гама фон и за йонизиращи лъчения на територията ѝ.

III. Управленски фактори

В структурата на Общината, като орган на изпълнителната власт специалиста, пряко ангажиран с дейностите по опазване на околната среда е младши експерт "Екология и туризъм" при Дирекция "Регионално развитие и хуманитарни дейности".

Всички дейности по озеленяване и поддържане на обществените територии се извършват от общи работници, наети по национални и европейски програми. Отговорни лица за управление на дейностите по околната среда и дейностите по управление на отпадъците по населени места са кметовете и кметските наместници

Общинският съвет е този, който обсъжда и взема решение за определяне размера на местните данъци и такси, в това число и на такса 'битови отпадъци' по Закона за местните данъци и такси.

Няма разработена общинска Наредба, която да третира само проблемите на околната среда. Приети са Наредба № 1 за спазване на обществения ред, поддържане и опазване на общинската собственост и опазване на околната среда, Наредба № 15 за управление и финансиране на дейностите по третиране на битови и строителни отпадъци на територията на общината и Наредба №18 за зелената система.

Общината е член на Сдружение "Управление на отпадъците"- регион Добрич, заедно с общини Балчик, Генерал Тошево, Добрич-град, Добричка, Каварна, Шабла и Никола Козлево.

От гледна точка на управленските фактори не е задоволително нивото на информираност на населението относно управлението на околната среда. Необходимо е да се намерят начини за по-широка информираност, както и привличане на обществеността към изпълнение на предприетите мерки.

Общината не разполага с ресурси относно мониторинга на компонентите на околната среда. Разчита се на данни от национални или областни институции, национални справочници като често информацията

е много стара и не актуална. Няма стационарни и мобилни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда.

Към настоящия момент основните услуги на територията на общината, свързани с опазване на околната среда са събирането, транспортирането и депонирането на ТБО и почистване на населените места.

IV. Икономически фактори

- ***Промисленост***

Промислеността като отрасъл в Община Крушари почти не е застъпена. Единствените представители на промислеността са шивашка фирма, хлебопекарни и автосервиз. Всички изброени фирми са с незначителен дял и принос в икономиката на общината. Не малка част от тях са със затихващи функции и намаляващ пазарен дял, а за други тепърва предстои да се доказват в условията на пазарна икономика. През последните години има фалирали предприятия - мандра, неефективно работеща мелница, недовършен проект за построяване на цех за консерви. Слабото представяне на този отрасъл е продиктувано от исторически заложените приоритети в селскостопанското производство, липсата на квалифицирани кадри, неблагоприятната среда за привличане на инвестиции, ограничената достъпност на територията, липса на бизнес инициатива в сектора.

- ***Селско стопанство***

Селското стопанство е традиционен за Община Крушари отрасъл. Природните дадености и климатични условия обуславят възможността за развитие на интензивно земеделие и животновъдство.

Площта на обработваемите земи е относително постоянна. Масово се залага на производството на основните зърнено фуражни и технически култури – царевица, пшеница и слънчоглед. Монокултурното производство дава преимущества на участниците в него, но съдържа и рискове. Тясната специализация в производството на ограничен брой продукти, които са широко разпространени не само в общината, но и в областта и в други региони, води до силна зависимост и потенциален риск от масово унищожаване на посевите при възникване на бедствена ситуация, или наличие на свръхпроизводство при някои от основните култури.

Общината участва в процесите, протичащи в селското стопанство, управлявайки общински поземлен фонд от 4807 дка земеделска земя, от която 1238 дка е читалищна и училищна земя. Общинският съвет е приел

Наредба №8 за реда за придобиване, управление и разпореждане с имоти и вещи – общинска собственост, в която се регламентира управлението на общинския поземлен фонд, както и цената на която същия се отдава за стопанисване. През последните няколко години се очертава тенденцията за отдаване на земи от общинския поземлен фонд за период от пет години, като по този начин се стимулират наемателите да прилагат по-високо технологични начини при отглеждането на определени култури.

Преосмислянето на общинския поземлен фонд не само като източник на средства за общинския бюджет, но и за насърчаване създаването на алтернативи, които водят до диверсификация на продукта, до опазване качествата на земята и до заетост, са възможни местни политики за регулиране на дисбалансите, очертали се в структурата на местната икономика.

• Растениевъдство

Подходящите климатични условия и плодородните почви, благоприятстват развитието на хлябно и фуражно производство, отглеждане на технически култури, слънчоглед, тютюн и др.

Произвеждат се главно зърнени и зърнено-фуражни култури – пшеница и царевица, които заемат повече от 2/3 от обработваемата земя. Утвърденото зърнопроизводство е напълно адаптирано към природно климатичните и почвени условия, характерни за общината, които са благоприятни за получаване на сравнително добри добиви от пшеница и царевица. Най-често срещаните зеленчукови култури са домати, картофи, лук. Увеличава се делът на фуражните култури, което е свързано с изхранване на животните от личните стопанства.

На територията на общината има регистрирани няколко производителя на биологична продукция – орехи и лешници. Процесът на ориентиране към биологично земеделие върви бавно.

• Животновъдство

Животновъдният сектор има неразвит потенциал. Бавно се възстановяват стари традиции, основен стимул в този процес са схемите за национални доплащания и субсидиите. Общината разполага с богат фонд мери и пасища от 35,8 хил. дка, които съставляват 8,6% от територията ѝ.

В животновъдството на общината малките частни стопанства заемат преобладаващ дял. Основното му предназначение е за самозадоволяване нуждите на населението.

Фактори, които влияят негативно върху развитието на животновъдството са: несигурния пазар на продуктите от животински

произход, недостатъчният контрол върху вноса на тези продукти, нелоялната конкуренция и ниските изкупни цени. Високата цена на фуражите, липсващия (разрушен) или почти амортизиран сграден фонд също възпрепятства развитието на животновъдството.

Отглеждането на кози и овце в община Крушари заема 22, 3 % и съответно 13,11 % от общото количество кози и овце в Добричка област, а отглеждането на млечни крави и говеда – 9,53 %.

На територията на общината има 51 регистрирани животновъдни ферми, като 23 от тях са първа категория в селата Крушари, Северци, Бакалово, Александрия, Абрит и Лозенец, а 28 са трета категория. Постигането на стандартите изисква сериозни инвестиции, с които животновъдите, с малки изключения, не разполагат. Поради малките си размери, местните ферми разчитат основно на директни продажби, включително на млечни продукти, които се произвеждат в домашни условия. Продукцията от месо, вълна и кожи се изкупува неорганизирано от преминаващи прекупвачи на ниски цени.

Потенциалът в животновъдството е свързан от една страна с подкрепа за сектора по линия на политиката за развитие на селските райони, и от друга с интереса на зърнопроизводителите към разнообразяване на дейността, както и с появата на инвеститори в бранша.

От изключително значение е в бъдеще да се подобри екологичната чистота на произвежданите продукти. За опазването на биологическата активност на почвата не трябва да се допуска изгарянето на стърнищата. Необходимо е да се оптимизира торенето след предварително анализиране на почвения състав. Задължително е въвеждането повсеместно на екологични системи на земеделие - съхранение и използване на оборския тор и компост като средство за торене, силно ограничаване на минералното торене, на хербицидите и пестицидите. Тяхното приложение да става само при доказана необходимост.

Внедряване на високопродуктивни сортове при традиционните култури и същевременно с това, увеличаване на разнообразието на отглежданите култури. Увеличеното разнообразие на културите ще намали риска за производителите от колебанията в търсенето и предлагането на пазарите. На първо място в това направление на територията на общината следва да бъде възстановено производството на вече отглеждани в миналото култури, независимо, че условията са най-благоприятни за зърнени култури. Бобовите култури като фасула, лещата и соята освен, че обогатяват почвата с азот и по този начин облекчават торенето, облекчават и сеитбооборота.

В областта на животновъдството е необходимо да се извърши уедряване чрез търсене на подходящи форми за коопериране на дребните производители. Освен това е необходимо да се търси начин да бъдат

подпомогнати с финансов ресурс за да могат да изградят ферми в които броя на отглежданите животни да позволява ефективно развитие на отрасъла. Да се внедрят технологии за механизизиране и автоматизиране на производството и се сведе до минимум ръчния труд и същевременно с това се подобрят санитарно хигиенните условия за отглеждане на животните. Да се обвърже животновъдството със зърнопроизводството, компостирането на животинските отпадъци и торенето на почвата.

- **Горски фонд**

Горският фонд в община Крушари се стопанисва от Държавно горско стопанство гр. Генерал Тошево. Територията на стопанството обхваща землищните граници на общините Крушари и Ген. Тошево и включва 61 населени места. Съгласно Горско-растителното райониране на България, районът на ТП- ДГС Генерал Тошево попада изцяло в Мизийската горско-растителна област (М), подобласт Лудогорие (Л). Съобразно надморската височина (30-300 метра) е в долния пояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (М-I-2) от 0-400 м н.в.

Общата площ на горските територии при сегашното устройство възлиза на 15091,3 ха. Залесената площ на ТП- ДГС Генерал Тошево е 13735,5 ха, от която гори с дървопроизводителни и средообразуващи функции са 7856,1 ха и гори ЗРЗТ са 5879,4 ха. Настоящото лесоустройство предвижда общ добив от 367120 куб.м стояща маса с клони или средно годишно 36712 куб.м (в.т.ч. 35446 куб.м от ДГТ) – 23118 куб.м добив от главни сечи, 5 куб.м след сеч на надлесни дървета и 13589 куб.м от отгледни и санитарни сечи.

Характерна за ДГС “Генерал Тошево“ е изградената в завършен вид система от противосуховайни и полезащитни горски пояси, равнинния терен и разпокъсаността на горските масиви. На територията на ТП- ДГС Генерал Тошево – община Крушари е обявен със Заповед от 1979 г. защитен природен обект : **Природна забележителност "Александрийска гора"**, с обща площ 71,0 ха, цялата залесена. Естествено находище на издънкова липова гора.

- **Пчеларство**

Този отрасъл бележи бързи темпове на растеж през последните години в общината. Ниските доходи на населението го карат да търси алтернативни форми за осигуряване на допълнителни приходи. Възможностите за самовъзпроизводство при пчелите е предпоставка голяма част от безработните да започнат да се занимават с пчеларството като бизнес. Природните и климатичните дадености в общината са много добри и благоприятстват развитието на този бизнес. Няма точни данни за

заетите в този сектор, тъй като голяма част от пчеларите не са регистрирани. Благоприятна тенденция е, че в последно време се правят опити и се търсят форми за сдружаване на заетите в бранша.

• Туризъм

През 2009 г. в рамките на Проект № BG161PO001/4.2-01/2008/010 „Споделяне на успешни европейски практики в алтернативния туризъм - ключ към устойчиво регионално развитие в общините Крушари и Тервел” с водещ партньор община Крушари, е направен „Анализ на потенциала на общини Крушари и Тервел за развитие на туризма“. Той показва необходимост от междуобщинско сътрудничество за реализиране на туристическия потенциал, базиран от една страна на общ природен феномен, обща история и култура, общи логистични проблеми и от друга страна на близостта на територията до туристическите потоци от Северното Черноморие.

В общината има отлични възможности за развитие на различни видове туризъм на основата на природните, археологическите и културни забележителности, със следните примерни алтернативи:

Културно-исторически туризъм

1. Колония от ранно-византийски и старобългарски скални манастири в района на Суха река, с. Ефрейтор Бакалово, община Крушари - най-ранните скални манастири не само по българските земи, но и на територията на Европа:

- с. Ефрейтор Бакалово-Скален манастир „Гяур евлери/Невернишки жилища”, 5 км югоизточно при десния бряг на Добрички дол
- с. Ефрейтор Бакалово-Пещерна колония „Кара кая/Черна скала”
- с. Ефрейтор Бакалово-Пещерна колония „Балабан кая/Голяма скала”

2. Късноримска антична крепост Залдапа между селата Абрит и Добрин, на 2,6 км северозападно от с. Добрин (паметник на културата с национално значение);

3. Древен път, 3 км югоизточно от с. Абрит, на десния бряг на Суха река

4. Крепост от късната желязна епоха (VI-I в. пр.н.е.), на 3,1 км северозападно от с. Габер (паметник на културата с национално значение)

5. Укрепено късноантично селище на 3 км западно от с. Капитан Димитрово (паметник на културата с национално значение);

Религиозен туризъм

6. Двуобредно светилище “Св. Илия – Мустафа Канаат” и манастир „Св. Пророк Илия” край с. Александрия

7. Църква „Св. Димитър”, с. Крушари

8. Двадесет и осем могилни некрополи край различни села на територията на община Крушари

9. Антично култово средище край с. Телериг

Туризъм, базиран на природни забележителности

10.Тридесет и една уникални пещери в землищата на селата по поречието на Суха река, на територията на Община Крушари:

• с. Габер:

- "Иер пещера" (дължина 138 метра)
- "Стефчова дупка" (дължина 100 метра)
- "Змийна дупка" (дължина 35 метра)
- "Медунова дупка 459" (дължина 33 метра)
- "Ачова дупка 460" (дължина 24 метра)
- "Пъзлъка 465" (дължина 23 метра)
- "Нишата" (дължина 19 метра)
- "Желева дупка" (дължина 18 метра)
- "Манзул дупка" (дължина 15 метра)
- "Връгливата пещера" (дължина 14 метра)
- "Овчарника" (дължина 13 метра)
- "Черната пещера 462" (дължина 12 метра)
- "Иверка дупка" (дължина 10 метра)
- "Мичина дупка" (дължина 10 метра)
- "Сухата дупка 461" (дължина 10 метра)
- "Срутената 464" (дължина 10 метра)

• с. Огняново:

- "Джамалията" (дължина 52 метра)
- "Темната дупка" (дължина 51 метра)
- "Оброчната пещера" (дължина 17 метра)
- "Квадратната пещера" (дължина 15 метра)

• с. Капитан Димитрово:

- "Деве бой" (дължина 34 метра)
- "Кладенчова дупка" (дължина 32 метра)
- "Костенурката" (дължина 14 метра)

• с. Ефрейтор Бакалово:

- "Гяур евлери" (дължина 19 метра)
- "Али пещера" (дължина 12 метра)
- "Кара кая 1" (дължина 11 метра)

• с. Огняново

- "Хайдушките стаички" (дължина 13 метра)

11. Язовир „Абрит”, с. Абрит

Военен туризъм

12. Паметник на загиналите в Междусъюзническата, Първата и Втората световна война, с. Александрия;
13. Паметник на загиналите в Отечествената война, с. Коритен;
14. Паметна плоча на полковник Антон Дяков Дяков - герой от Първата световна война, с. Полковник Дяково;
15. Паметна плоча на загиналите в Отечествената война, с. Полковник Дяково;
16. Паметна плоча на загиналите в Отечествената война, с. Поручик Кърджиево;
17. Паметна плоча на загиналите от с.Телериг в Отечествената война, с. Телериг

Фестивален туризъм

В културния афиш на Община Крушари две събития имат надрегионално значение и са привлекателен фокус за мнозина. Двете сцени са повод за обръщане към историческите събития и към бита и традициите, съхранявани в този край на България.

Всяка година на Илинден се организира Регионален фолклорен събор в местността „Текето” край село Александрия. В събора вземат участие самодейни състави от областите Добрич, Варна, Силистра, Шумен. На сцената на събора са изнасяли свои представления фолклорни състави от Украйна, Сърбия, Румъния и Мексико.

Ежегодно, през месец юни, се провежда кулинарния празник на Гърнетата, на който всички участници имат възможност да покажат кулинарните си умения с приготвени от тях ястия по автентични рецепти.

Поради неразработеността на архитектурните и природни забележителности на територията, превръщането им в туристически продукт е дълъг процес. Той преминава през приоритизиране на наличните обекти, осигуряване на средства за тяхното разработване, проучвателна, археологическа и реставрационна дейност с активното участие на научните и академични среди, координиране на действията с компетентните институции. Паралелно с това са необходими действия за подобряване инфраструктурата на местата за настаняване във вътрешността на региона, създаването на атракции и избор на ефективни канали за провеждане на активен маркетинг.

Реализирането на подобна стратегия с ангажимент и инициатива от страна на общината се очаква да бъде подкрепена и от бизнеса за изграждане на туристическа инфраструктура.

На територията на общината къщи за гости има в селата Зимница, Огняново и Телериг. На брега на язовира в с. Абрит е изграден модерен хотел с 30 легла, ресторант, паркинг и лятна градина. Хотелът тепърва предстои да бъде разработван като туристическа дестинация.

Допълнителен фактор, който може да даде туристически тласък, е изграждащият се международен път с Румъния, преминаващ през територията на общината.

- **Инфраструктура**

Транспортният достъп и вътрешнообщинската достъпност в община Крушари се осъществява чрез пътна мрежа с дължина от 152,2 км, от които 90,2 км са републиканска мрежа. Състоянието ѝ е задоволително. В последните 5 години е извършено цялостно асфалтиране на пътя Крушари-Ефрейтор Бакалово-разклона /Добрич-Силистра/, и частично асфалтиране на участъци от четвъртокласната мрежа.

Улиците в общината са 90,64 км, от които 36,26 км са без настилка. Общото им състояние е лошо. В рамките на възможностите на общинския бюджет се планират средства за рехабилитацията им.

Общината се обслужва от автомобилен транспорт. Транспортните линии са недостатъчни - в повечето населени места дневно преминава един автобус. Отдалечените села имат лоша връзка с общинския и областния административен център.

С изграждането на международния път, свързващ общината с Румъния, се очаква транспортната достъпност да се подобри.

- **Електроенергийна система**

Източник на електроенергия е общата електроенергийна система на страната. На територията на общината работи клон на "Енерго Про - Варна" клон Добрич. Функционира една подстанция 110/20kV с мощност 1x16 MW. На съоръжението е извършен основен ремонт. Подстанцията обслужва цялата община, както и села от съседните общини Тервел и Ген. Тошево. Междуселищната електропреносна мрежа със средно напрежение 20kV е с обща дължина 277,72 км и обслужва деветнадесетте села на общината. Състоянието ѝ е добро. Изградени са 132 трафопоста, осигуряващи мощност от 21880 kVA.

Вътрешно селищната мрежа с ниско напрежение е в лошо състояние. На частичен ремонт и подмяна подлежи мрежата в селата. Хората се оплакват от чести токови удари, което нанася вреди на електроуредите.

Уличното осветление е подменено през 2003 г. с енергоспестяващи лампи 18 и 36 W. Гъстотата на осветителните тела е с достатъчно покритие в съставните села на общината.

На територията на общината няма топлофикация. Жителите се отопляват с твърдо гориво и електроуреди. По-голяма част от населението използва като твърдо гориво дърва и това е продиктувано основно от икономически съображения.

V.АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT)

Същността на този анализ се изразява в обективната оценка на възможностите на общинска администрация да управлява процесите свързани с опазването на околната среда и възможностите за финансиране на общински екологични проекти.

Изводите от този анализ са важна предпоставка за осъществяване на по-нататъшните стъпки в процеса на стратегическо планиране - SWOT анализ, целеполагането и изготвянето на план за действие. Това налага те да бъдат изложени в тази част по структуриран начин. Избран бе подходът основните изводи да се групират в две основни чати:

- Достижения и силни страни, проблеми и слаби страни
- Възможности и заплахи

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализа има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата” могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследва общината през следващите години.

Прилагането на този аналитичен инструмент позволява:

- Пределно синтезирано представяне на една комплексна картина на общината;
- Изграждане на предварителна представа за решимостта на разкритите проблеми;
- Насочване към приоритетните сфери на развитие;
- Насочване към приоритетните проблеми за решаване;

Силни страни	Слаби страни
1. Чиста околна среда; 2. Екологичен район без сериозни източници на замърсяване; 3. Благоприятна за развитие на туризма и селското стопанство природо-географска и климатична характеристика; 4. Наличие на защитени територии, богато биоразнообразие и	1. Нерешени проблеми, свързани с отпадъците 3.Липса на големи възможности за финансиране на екообекти 4. Високи разходи за внедряване на екологосъобразни технологии 5.Остаряла канализация в населените места. 6.Незаинтересованост на

културно-историческо наследство като предпоставка за развитие на алтернативни форми на туризъм; 5. Организирано сметосъбиране и сметоизвозване на ТБО във всички населени места на общината; 6. Закрити сметища по населени места от общината 7. В процес на кандидатстване по проект за „Закриване и рекултивация на общинско депо за БТ на община Крушари” 8. Богат фонд земеделска земя; 9. Наличие на мери и пасища; 10. Традиции, опит и нагласа за селскостопански труд; 11. Богат горски фонд; 12. Свободна работна ръка; 13. Традиции в самодейността и културата; 14. Етническа толерантност; 15. Положително отношение на местната власт към привличане на инвеститори; 16. Благоприятни условия за производство на екологично чисти продукти от земеделие и животновъдство;	населението към въвеждане на биологично земеделие 7. Ниска квалификация и образователен ценз на по-голяма част от населението 8. Неучастие на жителите на Общината в дейностите по опазване на околната среда 9. Съществуваща практика за палене на стърнища 10. Липса на култура и взаимен контрол на населението за изхвърляне на битовите отпадъци 11. Недобро използване на природните дадености за развитието на туризма 12. Неблагоприятни демографски тенденции: намаляване на жителите на общината, застаряване на населението и обезлюдяване на населените места 13. Продължава тенденцията за увеличаване на количеството твърди горива за отопление 14. Недостатъчно финансови ресурси за съхраняване на богатото културно наследство
---	---

Възможности	Заплахи
1. Популяризиране на “Суха река” и изграждане на екопътеки; 2. Изграждане на стопанства от европейски тип; 3. Максимално оползотворяване на страничните и отпадъчни продукти от селскостопанската дейност 4. Растениевъдство: 4.1. Внедряване на високодобивни	1. Трудно приспособяване към стандартите на ЕС; 2. Липса на инвестиционна активност; 3. Липса на средства за финансиране на проекти за местно развитие. 4. Засилена миграция на населението 5. Едностранчиво селско

сортове при традиционните зърнени култури; 4.2. Увеличаване разнообразието на отглежданите култури; 5. Животновъдство: 5.1. Създаване и изграждане на частни ферми от европейски тип; 5.2. Внедряване на високопродуктивни, елитни породи. 6. Изграждане на информационна среда и капацитет за усвояване на средства от финансиращи програми по ООС 7. Трансгранично сътрудничество в областта на ОС 8. Сътрудничество с други общини при решаване на общи екологични проблеми 9. Внедряване на науката в земеделската и животновъдна практика и повишаване квалификацията на заетите в селското стопанство; 10. Развитие на селски, ловен и еко-туризъм; 11. Привличане на инвеститори и активно участие на местния бизнес за решаване на екологични проблеми 12. Формиране на екологосъобразно поведение и навици сред населението и особено сред подрастващите 13. Намаляване използването на конвенционални източници на енергия чрез замяната им с възобновяеми такива	стопанство 6. Липса на канализация в населените места 7. Замърсяване на обработваеми земи с препарати за растителна защита
---	---

Несъмнено това което е определящо за просперитета на една община и нейните жители е икономическото ѝ развитие.

Активи

Местоположението на Община Крушари и природните условия са изключително благоприятни за развитието на модерно, екологично, селско стопанство. От цялата обработваема площ са ниви, които са подходящи за отглеждане на зърнени, технически и фуражни култури.

Общината разполага с природни дадености, културни традиции и е налице етническа толерантност.

Има готовност на населението и бизнеса да инвестира в селското стопанство.

Добре развита мрежа от образователни институции.

Силни културни традиции и богато историческо наследство

Наличие на потенциал за развитие на селския туризъм.

Всички тези положителни страни в икономиката на общината гарантират един нов стандарт, към който се стремим – икономика, която е ориентирана и към околната среда и устойчиво развитие.

Проблеми

Нестабилната макроикономическа среда в страната като цяло несъмнено дава негативно отражение и в икономическото развитие на Община Крушари.

Територията на общината е с ограничени запаси на полезни изкопаеми.

Висока безработица и миграция на населението.

Застаряващ демографски профил.

Закриване на училища

Нисък жизнен стандарт на населението.

Ниското обществено съзнание и недостатъчния контрол са причина за неадекватно отношение на част от населението към околната среда, чистотата, инфраструктурата.

Липса на информация, консултантски услуги, липса на опит в изготвяне на бизнес планове и проекти.

Липса на зони за отдих и свободно време, спорт.

Външни заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за реализацията на програмата са:

Липса на достатъчно средства за реализация на проекти с екологична насоченост;

Недостатъчно развит бизнес

Липса на инвестиции

VI. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КРУШАРИ

Визията описва перспективите за развитие на общината в близките години. Тя дава общата представа за характеристиките на общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие.

Ние се стремим към устойчиво развитие на общината, като използваме наличните ресурси за задоволяване на текущите нужди и едновременно с това се грижим за осигуряването на адекватни ресурси за бъдещите поколения. Стремим се към подобряване здравето и към по-добро качество на живота на населението, чрез ограничаване на количеството отпадъци, предотвратяване на замърсяването, максимално възможно опазване на природата и природните ресурси, стимулиране на ефективността и разработване на местните ресурси за възраждане на местната икономика.

Общото виждане и очакване за развитието на община Крушари в рамките на следващите години може да се формулира като:

Община Крушари – чиста околна среда, здравословен начин на живот и социален просперитет чрез устойчиво икономическо развитие!

VII. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

На базата на направения SWOT анализ са определени основните цели за бъдещото развитие на общината в областта на околната среда. При целеполагането са взети предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени; основните проблеми (слаби страни), които следва да бъдат решени и са отчетени заплахите пред общината в областта на околната среда. За тяхното решение са избрани подходи, които максимално да позволят възползването от постигнатите успехи (силни страни) и стоящите пред Общината възможности. Формулираните цели показват стратегическия избор и основните приоритети, които ще има общината през следващите години.

Генерална стратегическа цел на Програма за опазване на околната среда на община Крушари е да се достигне качество на околната среда, което да подпомогне развитието на туризма, без да нарушава природното равновесие; съхраняване на природните дадености на

района и подпомагане развитието на икономиката с което да се подобри качеството на живот на населението.

Специфични стратегически цели:

1. Подобряване на инфраструктурата за опазване на околната среда

Приоритет 1 – Реконструкция и изграждане на ВиК мрежата за питейни и отпадъчни води в населените места на общината.

Приоритет 2 – Оптимизиране на системата за управление на отпадъците, чрез въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от хартия, картон, пластмаса, стъкло и метали; недопускане на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци;

Приоритет 3 – Благоустрояване и подобряване на средата, с цел подобряване физическата и жизнена среда в общината като предпоставка за осигуряване на устойчива и екологична среда с по-високо качество на животи възможности за икономическо и социално развитие.

Приоритет 4 – Обновяване и внедряване на мерки за енергийна ефективност и използване на алтернативни източници на енергия.

2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие и културно-историческото наследство

Приоритет 1 – Опазване чрез разумно и стадящо използване

Приоритет 2 – Превенция и борба с климатичните промени и природни стихии

Приоритет 3 – Екологосъобразно използване на природните ресурси за развитие на устойчив туризъм

3. Участие на обществеността при решаване на проблемите на околната среда

Приоритет 1 – Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда

Приоритет 2 – Интегрирано екологично образование в предучилищните и училищни заведения на територията на общината

Приоритет 3 – Създаване на условия за включване на населението в инициативи по опазване на околната среда

VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

N	Дейности	ЕФЕКТ	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
I.Подобряване на инфраструктурата за опазване на околната среда				
1. ВиК мрежа				
1	Ремонт на водопроводната мрежа в населените места на общината	Намаляване на загубите при доставка на питейни води	постоянен	„ВиК-Добрич Общински бюджет
2	Изграждане на канализационна система в населените места	Повишаване на ефективността на отвеждане на отпадъчните води	2022 г.	Общински бюджет ПРСР
3	Контрол върху замърсителите на повърхности водни обекти	Предотвратяване на бедствия	постоянен	Общински бюджет
4	Почистване коритата на реките и деретата	Предотвратяване на бедствия	постоянен	Общински бюджет
2,Отпадъци				
1	Закриване и рекултивирание на общинското депо за ТБО в с. Крушари		2020 г.	ПУДООС
2	Осигуряване и подновяване на съдовете за битови отпадъци	Предотвратяване замърсяване с отпадъци	постоянен	Общински бюджет
3	Въвеждане на организирано разделно сметосъбиране	Екологосъобразно управление на отпадъците	2022	Общински бюджет Външни източници
4	Предотвратяване възникването на нови нерегламентирани замърсявания	Предотвратяване замърсяване с отпадъци	постоянен	Общински бюджет
5	Провеждане на информационни кампании за насърчаване на населението към домашно компостиране	Предотвратяване замърсяване с отпадъци	постоянен	Общински бюджет
6	Извършване на периодични обучения на длъжностното лице отговорно за дейността, включващи промените и прилагането на нормативната уредба в областта, различните форми и начини на финансиране на проекти, програми, стратегии.	Законосъобразно управление на отпадъците	постоянен	Общински бюджет

3.Зелени зони				
1	Поддържане на съществуващите зелени площи и декоративна растителност, общинска собственост	По-добри условия на обитаване за гражданите,	ежегодно	Общински бюджет
2	Поетапно предприемане на действия за обогатяване на растителността в междублоковите пространства	По-добри условия на обитаване за гражданите,	ежегодно	Общински бюджет
3	Обновяване на детски площадки и съоръжения	По-добри условия на обитаване за гражданите,	ежегодно	Общински бюджет
4.Атмосферен въздух				
1	Увеличаване на дървесната растителност	Опазване здравето на хората	постоянен	Общински бюджет
2	Ограничаване опазването на стърнищата	Опазване здравето на хората	постоянен	Общински бюджет
3	Информирание на обществеността за качеството на атмосферния въздух	Опазване здравето на хората	ежегодно	Общински бюджет
4	Информационни кампании сред населението за приноса на възглицата към замърсяването на атмосферния въздух	Опазване здравето на хората	постоянен	Общински бюджет
5	Насърчаване на населението за преминаване от твърди горива към алтернативни	Опазване здравето на хората	постоянен	Общински бюджет
5.Внедряване на мерки за енергийна ефективност				
1	Изготвяне проекти за саниране на съществуващия сграден фонд за повишаване на ефективността на сградите	Повишаване на енергийната ефективност и намаляване на разходите	2022	ОПРР Общински бюджет
2	Реализиране на проекти за енергийна ефективност на общински сгради	Повишаване на енергийната ефективност и намаляване на разходите	2022	ОПРР Общински бюджет
3	Въвеждане на алтернативни източници на енергия и енергоспестяващи технологии	Повишаване на енергийната ефективност и намаляване на разходите	2022	ОПРР Общински бюджет
4	Провеждане на информационни кампании за възможностите при използване на ВЕИ, за възможните финансови схеми за реализиране на ВЕИ частни проекти	Повишаване на енергийната ефективност и намаляване на разходите	постоянен	ОПРР
II. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие и културно-историческото наследство				

1.Биологични ресурси				
1	Контрол при добив на дървесина от общински гори	Опазване на природните ресурси	постоянен	Общински бюджет
2	Контрол на билкосъбирачите на територията на общината	Опазване на ресурсите от лечебни растения		Общински бюджет
3	Спазване на ограниченията за опазване на местообитанията и птиците в защитените зони и Натура 2000	Съхраняване на биоразнообразието в Общината	постоянен	Общински бюджет
4	Проучване на възможности за финансиране на проекти за опазване и подобряване на биоразнообразието в общината	Съхраняване на биоразнообразието в Общината	постоянен	Общински бюджет
5	Изграждане и поддържане на база данни за защитени обекти, растителни видове и местообитания на животински видове	Съхраняване на биоразнообразието в Общината	2020	Общински бюджет
6	Информирание и привличане на обществеността за опазване на биоразнообразието и защитените територии	Съхраняване на биоразнообразието в Общината	постоянен	Общински бюджет
7	Мерки за предотвратяване на горски пожари, забрана за палене на стърнища и гори	Съхраняване на биоразнообразието в Общината	постоянен	Общински бюджет
2.Туризм				
1	Подобряване базата за развитие на туризма	Икономическо развитие на общината		ПРСР
2	Възстановяване и опазване на природните обекти			ПРСР
3	Разработване на туристически пакет, свързан с развитие на екотуризмът и ловния туризъм /информационен център/			Общински бюджет
4	Изграждане на екомаршрути обхващащи природни, исторически и културни забележителности	Икономическо развитие на общината	2022	ПРСР
5	Опазване на нематериалното културно наследство в региона чрез изграждане на инфраструктура за провеждане на традиционни събития		постоянен	Общински бюджет
III. Участие на обществеността при решаване на проблемите на околната среда				
1.Роля на общинската администрация				
1	Повишаване на административния капацитет на		постоянен	Общински бюджет

	служители от общинската администрация по прилагане на екологичното законодателство /семинари, обучения и др./			
2	Хармонизиране на местната нормативна уредба с националното и европейско законодателство		постоянен	Общински бюджет
3	Подобряване контролната дейност на общината относно спазването на екологичното законодателство		постоянен	Общински бюджет
4	Поддържане на актуална информация за състоянието на околната среда в сайта на общината		постоянен	Общински бюджет
2.Роля на местната общност				
1	Поддръжка на информационен център за мнения и препоръки на гражданите в процеса на формиране и вземане на решения, свързани с околната среда		постоянен	Общински бюджет
2	Провеждане на съвместни кампании /акции/ за почистване на населените места		постоянен	Общински бюджет
3	Работа с учебните и детските заведения в общината по проблеми на опазване на околната среда		постоянен	Общински бюджет

IX. Организация за изпълнение на програмата

Програмата е разработена на основни чл. 79 от Закона за опазване на околната среда и в съответствие с Указанията на Министерство на околната среда и водите, относно структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда.

Програмата е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение.

За успешното изпълнение на програмата, организационните и възпитателните мероприятия в нея, общинска администрация ще координира усилията на всички заинтересовани страни по изпълнението на същата, ще стимулира привличането на делови партньори и инвестиции по реализацията ѝ, ще защитава интересите на гражданите да живеят в екологически издържана околна среда. Самостоятелно или с външна подкрепа ще генерира идеи и проекти за местно и регионално екологично развитие. Като орган на местното самоуправление ще определя изискванията за дейността на физическите и юридическите лица на територията на общината, при спазване на екологичната нормативна база.

Изпълнението на Програмата ежегодно ще бъде отчитано пред РИОСВ-Варна и Общински съвет - Крушари. За всички реализирани проекти по програмата, ще бъде информирана обществеността чрез средствата за масова информация.

Изпълнението на приоритетите е дълъг процес, в който трябва да бъдат мобилизирани всички управляващи в лицето на Общинската администрация и Общинският съвет, структурите и организациите и най-вече гражданите на Общината, които са обект и субект на инициативите.